

Akcija za ljudska prava

Podgorica, 12. 12. 2008.

MINISTARSTVO UNUTRAŠNJIH POSLOVA

Gospodin Jusuf Kalamperović, ministar

Poštovani gospodine Kalamperoviću,

Imajući u vidu da je Ministarstvo unutrašnjih poslova predlagač Zakona o zaštiti podataka o ličnosti, u prilogu Vam dostavljamo predlog amandmana na predloženi zakon NVO Akcije za ljudska prava.

Podržavamo donošenje ovog važnog zakona za zaštitu ustavnog prava na zaštitu podataka o ličnosti i ljudskog prava na zaštitu privatnosti i smatramo da je Predlog zakona u načelu veoma dobro izrađen.

Međutim, nadamo se da će amandmani koje predlažemo biti razmotreni i prihvaćeni u cilju djelotvornije primjene zakonskih rješenja i unapređenja garancija za sprječavanje kršenja prava.

Predložene amandmane danas smo dostavili i elektronskom poštom svim predsjednicima poslaničkih grupa u Skupštini Crne Gore.

Amandmane su izradili Luka Stijepović, advokat i mr Tea Gorjanc Prelević.

S poštovanjem,

Tea Gorjanc Prelević,
urednica programa Akcije za ljudska prava

AMANDMANI NA PREDLOG ZAKONA O ZAŠTITI PODATAKA O LIČNOSTI

Amandman 1

Član 4 Predloga glasi:

“Zaštita ličnih podataka obezbjeđuje se svakom licu bez obzira na državljanstvo, prebivalište, rasu, boju kože, pol, jezik, vjeru, političko i drugo uvjerenje, nacionalnost, socijalno porijeklo, imovno stanje, obrazovanje, društveni položaj ili drugo lično svojstvo.“

Poslije riječi „socijalno porjeklo“ treba dodati riječi „socijalni status, mjesto rođenja, invaliditet,“.

Obrazloženje

Dodavanjem termina „socijalni status“ uz postojeći termin „socijalno porjeklo“ precizira se da zaštitu moraju uživati svi građani bez obzira na svoj trenutni socijalni status i izmjene koje su tokom njihovog života mogle nastati u odnosu na njihovo socijalno porjeklo.

Precizira se da fizička lica uživaju jednaka prava na zaštitu podataka o ličnosti bez obzira na mjesto njihovog rođenja, s obzirom na činjenicu da postoje osobe u Crnoj Gori koje su i apatridi, a nemaju ni prebivalište, već samo mjesto rođenja. Ovaj osnov predviđaju i Zakon o zaštiti podataka o ličnosti Republike Srbije i Zakon o zaštiti osobnih podataka Republike Hrvatske.

Invaliditet predstavlja jedan od glavnih osnova diskriminacije pa smatramo da ga je potrebno naglašavati, tj. nije ga dovoljno obuhvatiti pojmom „koje drugo lično svojstvo“.

Amandman 2

Član 9, stav 1, tačka 7 Predloga glasi:

“Posebne kategorije ličnih podataka su lični podaci koji se odnose na rasno ili etničko porijeklo, političko, vjersko ili drugo uvjerenje, socijalno porijeklo, članstvo u sindikatima, kao i podaci koji se odnose na zdravstveno stanje, seksualni život ili seksualnu orijentaciju, biometrijski podaci, kao i podaci iz prekršajne i kaznene evidencije;

Poslije riječi „sindikata“ treba dodati riječi „primanje socijalne pomoći,“ a poslije riječi „zdravstveno stanje“ treba dodati riječi „žrtve nasilja odnosno trgovine ljudima,“.

Obrazloženje

Predloženim izmjenama u posebnu kategoriju ličnih podataka, koja uživa posebnu zaštitu, uvode se podaci koji se odnose na posebno osjetljivu kategoriju građana kao što su lica koja su zbog svoje loše materijalne situacije prinudjena da primaju socijalnu pomoć.

Isto tako, amandmanom se želi postići dodatni stepen zaštite podataka o ličnosti koji se odnose na lica koja su bila žrtve nasilja, zbog njihovog posebnog psihičkog stanja, kao i poseban stepen zaštite podataka o licima koja su bila žrtve trgovine ljudima imajući u vidu kako njihovo psihičko stanje tako i prirodu krivičnog djela i socijalni status.

Posebna zaštita podataka o žrtvama nasilja i o licima koja primaju socijalnu pomoć predviđena je i Zakonom o zaštiti podataka o ličnosti Republike Srbije.

Amandman 3

Poslije člana 10 treba dodati član 10a koji glasi:

„Saglasnost za obradu ličnih podataka može se opozvati pismenim putem ili izjavom datom na zapisnik.“

Obrazloženje

Predloženom izmjenom se utvrđuje mogućnost da lice koje je prethodno dalo saglasnost za obradu podataka opozove taj pristanak.

Amandmanom se teži postizanju većeg stepena pravne sigurnosti u pravnom sistemu odnosno mogućnosti da svako slobodno raspolaže svojim ličnim podacima čime se omogućava postizanje svrhe Zakona o zaštiti podataka o ličnosti i ostvarivanje Ustavom garantovanog prava na zaštitu podataka o ličnosti.

Ovakva mogućnost predviđena je takođe u zakonima koji štite lične podatke Republike Hrvatske i Republike Srbije.

Amandman 4

Član 13 stav 1 tačka 1 Predloga glasi:

“Posebne kategorije ličnih podataka mogu se obrađivati:

1) uz saglasnost lica;”

Poslije riječi „uz“ treba dodati riječ “pismena”.

Obrazloženje

Posebne kategorije ličnih podataka bi se morale obradivati samo uz pismenu saglasnost lica čiji se podaci obrađuju zbog velike osjetljivosti takvih podataka na mogućnost zloupotrebe.

Amandman 5

U članu 9 stav 1 Predloga treba dodati tačku 10 koja glasi:

„Direktni marketing - Objavljivanje podataka u komercijalne svrhe i drugi oblici javnog objavljivanja.“

Obrazloženje

U članu 15 stav 1 Predloga je navedeno da „Obrada ličnih podataka iz javno dostupnih izvora za potrebe direktnog marketinga ne može se vršiti bez saglasnosti lica na koje se podaci odnose.“

Medjutim, u Predlogu nije objašnjeno šta se podrazumijeva pod „direktnim marketingom“ usljed čega može doći do greški i propusta o tumačenju zakona.

Amandman 6

Član 17 Predloga glasi:

„Rukovalac zbirke ličnih podataka mora korisniku, na njegov zahtjev, dati lične podatke koji su mu potrebni radi izvršavanja zakonom propisanih obaveza i ovlašćenja u okviru njegove utvrđene djelatnosti odnosno nadležnosti.

Zahtjev iz stava 1 ovog člana, sadrži vrstu i namjenu ličnih podataka, pravni osnov za njihovo korišćenje i vrijeme korišćenja.“

Poslije stava 2 treba dodati stav 3 koji glasi:

Zabranjeno je davanje podataka o ličnosti na korišćenje trećim licima za čiju obradu odnosno korišćenje nisu ovlašćeni na osnovu odredaba člana 10 i člana 13 ovog Zakona kao i ako je svrha za koju se podaci o ličnosti traže na korišćenje suprotna odredbama člana 2 ovog Zakona.

Obrazloženje

Predloženom izmjenom onemogućava se zloupotreba ličnih podataka od strane rukovaoca zbirkom ličnih podataka, odnosno njihovo ustupanje licima koja nisu ovlašćena za korišćenje i obradu podataka o ličnosti u skladu sa ovim zakonom, a

samim tim i ozbiljno kršenje osnovnog ljudskog prava na zaštitu podataka o ličnosti.

Ovakva odredba postoji i u Zakonu o zaštiti osobnih podataka Republike Hrvatske.

Amandman 7

Član 54 Predloga glasi:

„Za predsjednika i člana Savjeta Agencije ne može biti imenovano lice koje je:

- 1) poslanik ili odbornik,
- 2) imenovala ili postavila Vlada Crne Gore,
- 3) funkcioner političke stranke (predsjednik stranke, član predsjedništva, njihov zamjenik, član izvršnog i glavnog odbora, i drugi stranački funkcioner), i
- 4) pravosnažno osuđeno za krivično djelo koje se goni po službenoj dužnosti, bez obzira na izrečenu sankciju ili je pravosnažno osuđen za drugo krivično djelo na kaznu zatvora u trajanju dužem od šest mjeseci, u periodu dok traju pravne posljedice osude.”

Potrebno je dodati stav 5 koji glasi: „5) osobe koje su bračni drugovi osoba navedenih u tač. 1, 2 i 3 ovog stava, ili se sa njima nalaze u srodstvu po pravnoj liniji, u pobočnoj liniji do drugog stepena i u srodstvu po tazbini.”

Obrazloženje

Agencija mora biti nezavisno tijelo, kako se predviđa i u Predlogu i kako zahtijevaju međunarodni standardi. S obzirom da će članove Agencije u svakom slučaju birati obična skupštinska većina, tj. politička koalicija na vlasti, potrebno je uvesti dodatne garancije nezavisnosti njenih članova.

Amandman 8

Član 62 stav 1 glasi:

“Agencija podnosi godišnji izvještaj o stanju zaštite ličnih podataka Skupštini do 31. marta tekuće godine za prethodnu godinu.”

Poslije riječi „podataka” treba dodati riječi „Zaštitniku ljudskih prava i ”.

Obrazloženje

Skupština Crne Gore uspostavila je Zaštitnika ljudskih prava kao nezavisan državni organ, u čijoj nadležnosti je da štiti ljudska prava kad god su ona ugrožena „aktom, radnjom ili nepostupanjem državnog organa...”, da se bavi opštim pitanjima unapređenja ljudskih prava, daje inicijative za izmjenu propisa u cilju

njihovog usaglašavanja sa međunarodnim standardima itd.¹ Imajući u vidu da je pitanje obrade ličnih podataka izuzetno osjetljivo s aspekta zaštite ljudskog prava na privatnost, da se u praksi primjene zakona donijetih za zaštitu ovog prava uočavaju problemi koji naknadno zahtijevaju odgovarajuće zakonodavne i druge intervencije, poželjno je da izvještaj Agencije prvenstveno analizira i komentariše Zaštitnik, pored Skupštine, pri čemu se očekuje da bi izvještaj Zaštitnika mogao da pomogne poslanicima da odgovarajuće procjene rad Agencije. Slična odredba unijeta je u Zakon o zaštiti podataka o ličnosti Republike Srbije na predlog Zaštitnika ljudskih prava Srbije.

Amandman 9

U članu 74, stav 1, poslije tačke 6 treba dodati tačku 6a koja glasi:

„6a) daje na korišćenje podatke o ličnosti korisnicima za čiju obradu odnosno korišćenje nisu ovlašćeni na osnovu odredaba člana 10 i člana 13 ovog Zakona kao i ako je svrha za koju se podaci o ličnosti traže na korišćenje suprotna odredbama člana 2 ovog Zakona (Član 17 stav 3)“

Obrazloženje

Predloženom izmjenom propisuje sekažnjavanje za ustupanje podataka o ličnosti licima koji nisu ovlašćena za korišćenje i obradu podataka o ličnosti u skladu sa ovim zakonom u cilju spriječavanja zloupotrebe ličnih podataka od strane rukovaoca zbirkom ličnih podataka.

Iako član 417 Krivičnog zakonika Crne Gore predviđa krivično djelo Nesavjestan rad u službi, koje može obuhvatiti i nesavjestan rad u vidu odavanja podataka o ličnosti, ovo krivično djelo postoji samo u slučaju ako se dokaže da je usljed nesavjesnog rada u službi nastupila šteta. Smatramo da bi u cilju spriječavanja zloupotreba izričito trebalo sankcionisati svako protivzakonito odavanje podataka o ličnosti, bez obzira na to je li šteta nastupila ili ne, odnosno, je li moguće dokazati da je šteta nastupila.

Ovakva odredba uvedena je naknadnim dopunama i u Zakon o zaštiti osobnih podataka Republike Hrvatske.

¹ Zakon o Zaštitniku ljudskih prava i sloboda, *Službeni list RCG*, br. 41/2003, 10.7.2003.